

SJEĆANJA

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 53
Godina XXVII
Maj, 2022.
[str. 191-200]

© Monos 2022

O ratnoj policiji i njenoj ulozi u odbrani Gračanice

Faruk Huskanović

(Sjećanja ratnog načelnika SJB Gračanica)

Rođen je 27. 11. 1960. godine u Doborovcima, gdje je završio osnovnu školu. Nakon završene Gimnazije u Gračanici, upisao se i diplomirao na Pravnom fakultetu u Sarajevu, 1984. godine. Prvo radno iskustvo sticao je u Radno organizaciji "Trgoprodukt" Gračanica, na poslovima pravnog zastupnika. Sa 1. 2. 1988. godine prelazi na rad u Stanici javne bezbjednosti (SJB) Gračanica. Svoju karijeru u policiji počeo je na mjestu načelnika Odjeljenja za pravne i upravne poslove, gdje je radio do 1. 5. 1990. godine, kada preuzima poslove komandira Stanice milicije. Od polovine 1991. godine, do 19. 4. 1992., načelnik je Odjeljenja kriminalističke policije. Za načelnika Stanice javne bezbjednosti imenovan je 18. 4. 1992. Na toj funkciji ostao je do 18. 7. 2001. godine, kada je napustio MUP i prešao na rad u Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći u Tuzli, na mjesto pomoćnika direktora, gdje i danas radi. Nosilac je više policijskih i opštinskih priznanja, među kojima i Zlatne plakete općine Gračanica, kao član Ratnog predsjedništva.

UMJESTO UVODA

Uloga gračaničke policije u odbrani Gračanice i države BiH bila je od posebnog značaja, pogotovo ako se ima u vidu činjenica da je policija, nakon razoružavanja TO bila jedina vojna sila koju je novonastala država posjedovala. Samim tim, našla se na prvoj liniji odbrane kada su srpske paravojne snage započele otvoreni rat protiv svih onih koji su bili za odbranu cjelovitosti države BiH.

Tih sudbonosnih dana, tokom mjeseca aprila i maja 1992. godine, gračanička policija, ponesena iskustvima i herojstvom tuzlanske i sarajevske policije, odigrala je važnu ulogu u odbrani grada, kada su pale i prve žrtve i zabilježene teže i lakše povrede pripadnika policije. Uloga gračaničke policije nakon

osnivanja Rejonskih štabova TO koji su kasnije iznjedrili jednu od najboljih jedinica Armije BiH na ovim prostorima nije bila svedena samo na onu civilnu funkciju—održavanje povoljne bezbjednosne situacije i sprečavanje izvršenja krivičnih djela i devijantnih ponašanja koji su neprihvatljivi sa stanovišta društva i u suprotnosti sa pozitivnim propisima, nego je bila i dalje snaga na koju se moglo osloniti i pouzdati, a što je često i činila, vršeći ispomoć na cijeloj teritoriji tuzlanskog kantona.

Bio sam neposredni sudionik tog vremena i svih tih događaja. Ovo je samo malo podsjećanje na te velike i važne dane i godine iz naše bliske prošlosti.

SVETKOVINA KNEZA LAZARA NA OZRENU KAO UVERTIRA

Kao uvertira svim događajima koji će uslijediti poslije 1990. godine, između ostalog, prethodilo je nacionalno buđenje i “osveštenje” građana srpske nacionalnosti tokom 1988. i 1989. godine, pod sloganom “Mošti kneza Lazara u službi buđenja velikosrpskog nacionalizma”. Tada je Srpska pravoslavna crkva, počev od Vidovdana 1988. godine do avgusta 1989. godine, diljem bivše Jugoslavije, kroz kako se tada govorilo “srpske zemlje” pronosila posmrtnu ostatku kneza Lazara, s ciljem buđenja srpskog nacionalizma, pa je tako došao red i na ove krajeve, kada su na planini Ozren odnosno na platou manastira Ozren, tim povodom održane razne vjerske liturgije i okupljanja naroda, na kojim se, uglavnom, veličalo srpstvo. Kao pripadnici Stanice javne bezbjednosti (SJB) Gračanica, tada smo po prvi puta od srpskih ekstremista oduzeli razne vrste hladnog i vatrene oružja, kao i propagandni materijal i nacionalistički dekor, koji je bio izložen na ovoj manifestaciji u vidu četničkih kokardi, CD-ova sa pjesmama o Draži Mihajloviću, veličanja četništva i sl.

Otvorena propaganda četništva i srpskog nacionalizma na Ozrenu imala je odjeka u

široj javnosti na području Doboja i Lukavca, a posebno u Gračanici, izazvala je negodovanje i osudu dobronamjernih ljudi, ali i nelađu kod mnogih koji su ili zapamtili ili dobro znali šta je bilo četništvo tokom Drugog svjetskog rata i šta bi moglo donijeti njegovo oživljavanje u Bosni i Hercegovini. Ono što je izazivalo posebnu zabrinutost, bila je činjenica da se “Moštima kneza Lazara”, izvan Srbije jedino manifestovalo u Bosni i Hercegovini. Sve ostale republike tadašnje SFRJ to nisu dozvolile. Treba podsjetiti da je to bilo u vrijeme duboke ustavne i političke krize u SFRJ i početka bujanja srpskog nacionalizma poslije čuvene 8. sjednice CK SK Srbije i izbora Slobodana Miloševića za predsjednika, koji će 28. 6. 1989. godine, na proslavi 600. godišnjice Kosovske bitke, u svom čuvenom agresivnom govoru pred skoro 2 miliona ljudi izgovoriti onu svoju još čuveniju rečenicu – prijetnju: “Opet smo pred bitkama i u bitkama. One nisu oružane, mada ni takve još nisu isključene.” Za mnoge, bila je to najava ratnih događanja na prostoru Jugoslavije.

PRVO “RAZMONTIRATI” POLICIJU

Nakon prvih višestranačkih izbora, neprijatelji Bosne i Hercegovine u početku vrlo konspirativno, a kasnije i otvoreno započeli su sa ažuriranjem ranije izrađenih planova s ciljem destrukcije države i svih onih institucija i organa koji su željeli jedinstvenu, suverenu i nedjeljivu Bosnu i Hercegovinu. Ni Gračanica kao općina nije u ovom kontekstu zaobiđena... Uslijedila je paraliza legalnih organa vlasti, razne ucjene i prijetnje, cijepanja teritorije općine, zabrana rada regularnim organima vlasti, pa i policije na teritoriji Ozrena i mjesnih zajednica gdje su građani srpske nacionalnosti bili većina, vršili su se svakodnevni pritisci na legalne organe vlasti pa i na SJB Gračanica od strane tadašnje JNA, koja je, zaglibivši se u rat u Hrvatskoj, na ovom prostoru sve drskije nastupala i postepeno naoružavala Srbe na Ozrenu. Sve to je na kraju rezultiralo otvorenim teroristič-

kim akcijama i napadima, kako na organe vlasti tako i na građane općine Gračanica. (diverzije, otmice, barikade itd.).

Prije toga trebalo je iznutra razmontirati, između ostalog i MUP, odnosno SJB Gračanica. Kao i u cijeloj Bosni i Hercegovini, u prvoj fazi nastupila je SDS sa svojim "kadroviranjem", koje je obavljeno isključivo po naglašenom nacionalnom principu, a ne po ustaljenom principu da rukovodeća radna mjesta zauzimaju sposobni i profesionalno opredijeljeni kadrovi. Kao najeklatantniji primjer ističem imenovanje Mome Mandića na visoko rangirano mjesto u MUP-u R BiH, koji je do tada obavljao nižerangirane poslove krim. tehničara.

Prema dogovoru koalicionih partnera u opštini Gračanica (SDA i SDS), nakon izbora mjesto načelnika SJB pripalo je SDA, a mjesto komandira milicije SDS. Po toj kadrovskoj križaljci, na mjesto načelnika SJB, po prijedlogu SDA, 1991. godine došao je Tajib Omerdić, rodom iz Stjepan Polja, koji je do tada radio kao komandir milicije u Jastrebarskom (Hrvatska). Za komandira Stanice milicije, na prijedlog SDS, postavljen je Đorđo Martić, rodom iz Lendića, koji se već do tada već ispoljavao kao jedan od ekstremnijih kadrova SDS. U uslovima poremećenih međunarodnih odnosa i duboke političke krize u zemlji, takva kadrovska konfiguracija bila je osnova za dalje podjele i zaoštavanja. To se neminovno odrazilo i na rad policije u kojoj su nacionalne podjele koje su uslijedile i bile najopasnije.

U SJB Gračanica u periodu nakon izbora 1990. godine u stalnom radnom odnosu bilo je ukupno 68 radnika. Od toga je u Stanici milicije, u čijem se sastavu nalazilo i odjeljenje u B. P. Selu, bilo 38 milicionera, odnosno uniformisanih lica. Kao što je već rečeno na čelu policijske stanice bio je Đorđo Martić, dok je njegov zamjenik bio Bilal Nurić. U to vrijeme ja sam bio šef Odjeljenja krim. policije koje je imalo 10 pripadnika. Odjeljenje za pravne i upravne poslove, koje je vodio

Mirko Ristić imalo je 15, a Odjeljenje veze i kriptozastite 5 radnika.

DOLAZAK TAJIBA OMERDIĆA ZA NAČELNIKA SJB

Odmah po dolasku Tajiba Omerdića za načelnika SJB, pripadnici policije srpske nacionalnosti bili su prema njemu vidno netrpeljivi i rezervisani. S obzirom da je prethodno radio u Hrvatskoj pronosili su priče da je poslat u Gračanicu s posebnim zadacima, a s obzirom da je tamo, kao iskusan policajac na rukovodnom mjestu u operativi, već imao "posla" sa pobunjenim Srbima, vješto su mu poturali da je srbomrzac, te da je kao nepoželjan na terenu s dominantno srpskim stanovništvom. Pokazivali su netrpeljivost prema Omerdiću zato što je, kako su govorili, doveden iz Hrvatske, dok su u isto vrijeme na poslovima zamjenika komandira Stanice milicije imali Vukadina Blagojevića, koji je također neposredno prije toga došao iz Hrvatske. Dolaskom Đorđe Martića na tu funkciju, on je preraspodijeljen u krim. policiju.

Za ime Omerdića vezivali su i akciju prebacivanja dugog naoružanja iz Lukavca u SJB Gračanica, koje je tokom 1990. godine, premješteno iz Lužanjka u Lukavac, a pripadalo je općini Gračanica. To oružje je odmah podijeljeno rezervnom sastavu policije, a radilo se oko 400 komada pušaka, koje je trebalo biti ravnomjerno raspoređeno na teritoriji cijele općine Gračanica.

Na veliko podozrenje i reakciju lokalnih srpskih političara naišla je i informacija o legalnom naoružanju na području opštine, čiju je izradu inicirao i objelodanio Tajib Omerdić s ciljem da otvori oči svima koji su na muslimanskoj strani mislili da do rata neće doći. Mnogi su se "otrijeznili" suočivši se prvi puta sa javno saopštenom činjenicom da je legalno naoružanje imao svaki deveti stanovnik srpske i svaki dvadeset šesti stanovnik muslimanke (bošnjačke) nacionalnosti. Imajući u vidu tadašnju nacionalnu strukturu stanovništva opštine (oko 25% Srba i

oko 75% Muslimana), jasno je o kakvom se nesrazmjeru u pogledu naoružanja radilo. Isto stanje je bilo i kada je u pitanju stambena problematika. Od ukupno 42 stana, koliko je bilo dodijeljeno Službi, na 29 stana, nosioci stanarskog prava bili zaposlenici srpske nacionalnosti. To su najbolji pokazatelji o "srpskoj ugroženosti", na koju se tih dana žalio komandir milicije Đorđo Martić.

SMJENA OMERDIĆA I KRIZA RUKOVODSTVA MUP-A

Podrazumijeva se da ovakve i slične informacije sa istinitim podacima kao ni drugi potezi rukovodstva u SJB Gračanica, koje je nastojalo ostvariti kontrolu nad čitavom teritorijom opštine, nisu bile po volji tadašnje srpske politike, pogotovo na Ozrenu. Naprotiv, nailazile su na različite reakcije, najčešće polulegalne i na ivici zakona, koje će voditi u dalje nacionalne podjele i opstrukcije, te narušavanje međuljudskih odnosa u SJB Gračanica. Primarni cilj te politike bio je da se onemogući djelovanje policijskih i drugih regularnih organa vlasti na ozrenskoj strani opštine, koja je težila ka otcjepljenju. Drugi cilj bio je diskreditacija Tajiba Omerdića kao načelnika SJB i svih njegovih istomišljenika, koji su nastojali da se koliko toliko očuva kredibilitet SJB, kao jedine snage koja je mogla nešto legalno poduzeti protiv takve politike. Glavni operativac na srpskoj strani bio je Đorđo Martić, koji je i postavljen na dužnost komandira milicije sa zadatkom da opstruira normalan rad te službe. On čak nije ni krio da o svim aktivnostima u SJB, redovno izvještava svoje nadležnike sa Ozrena.

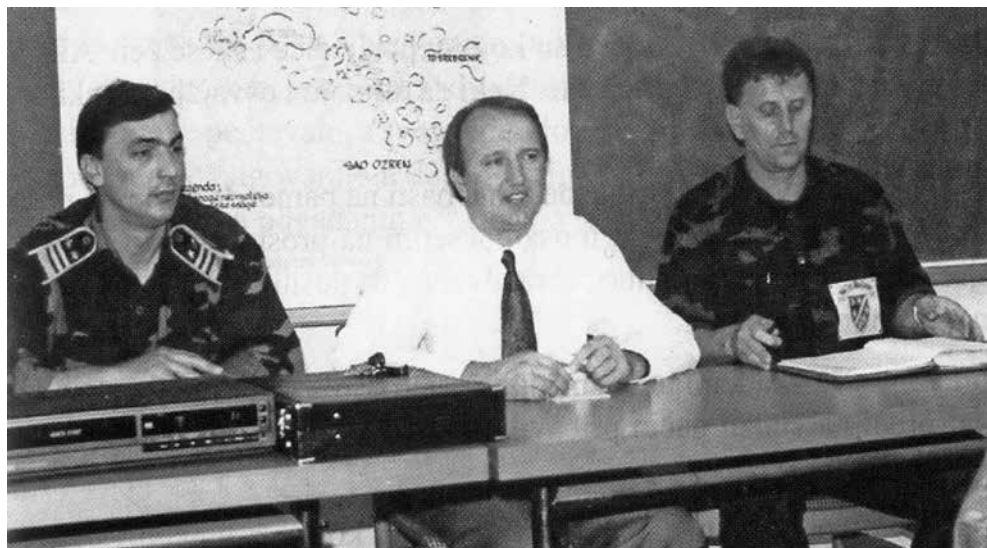
Kao posljedica svakodnevnog prepućavanja i u situacijama kada je to bilo sasvim nepotrebno, došlo je i do otvorenog sukoba između tadašnjih kadrova u SJB Gračanica, (uporište za ovakav stav jeste depeša pomoćnika MUP-a BiH Mome Mandića, da MUP treba podijeliti na muslimanski i srpski MUP), tako da je to nakon izvjesnog vremena neminovno dovelo do eskalacije su-

koba i napokon do smjene Tajiba Omerdića i Đorđe Martića od strane MUP-a R BiH. Ta smjena saopštena je Omerdiću poslije jednog važnog sastanka u opštini, 1. 4. 1992. Na mjesto vršioca dužnosti načelnika SJB Gračanica, prekomandovan je Abaz Fahrudin kao kadar iz sjedišta MUP-a R BiH, koji se kratko zadržao na službi u Gračanici. Nakon prvog službenog odlaska u Sarajevo, uslijedila je blokada grada i on se više nije mogao vratiti u Gračanicu.

Shvativši da je SJB ostala obezglavljena u najkritičnijem trenutku, predsjednik opštine Hazim Vikalo je kroz nekoliko dana, tačnije 12. 4. 1992. godine (vjerovatno nakon konsultacija sa Sarajevom), za načelnika službe imenovao Osmana Puškara, dotadašnjeg komandanta Opštinskog štaba TO. Cijenilo se da će Puškar kao iskusen oficir uspjeti zaustaviti dalju dezintegraciju policije, u čemu su vodeću ulogu imali kadrovi i simpatizeri SDS-a.

Međutim, ni ovaj pokušaj nije uspio jer su tadašnji funkcioneri SDS na čelu sa Branom Marušićem, još uvijek predsjednikom Izvršnog odbora, već sutradan po imenovanju Puškara, zatražili sastanak u SJB Gračanica, na kojem su navodno imali namjeru da predlože za načelnika SJB osobu koja bi po njihovom mišljenju bila prihvatljiva za obje strane (srpsku i muslimansku). Takav stav je imala i nekolicina aktivnih policajaca, koji su bili zabrinuti, da će pripadnici policije na ovaj način biti zloupotrijebljeni i gurnuti u neizvjesnost sa problemima sa kojima se do tada nisu susretali.

Na spomenutom sastanku Puškaru je otvoreno rečeno da ga ne prihvataju za svog načelnika, nakon čega je i on sam odlučio da se povuče, o čemu će odmah izvjestiti predsjednika Vikala. Tako je policija u najkritičnijem trenutku za bezbjednost građana ostala praktično obezglavljena. Da bi zaustavio sve dublju krizu u SJB Gračanica i osujetio namjere SDS-a i onih preko kojih su funkcioneri SDS-001a "odrađivali" destrukciju

Maj 1992. godine - načelnik SJB Faruk Huskanović, predsjednik Ratnog predsjedništva Hazim Vikalo i komandant OpŠTO Gračanica Osman Puškar.

MUP-a, predsjednik opštine Hazim Vikalo bio je prinuđen da lično preuzme poslove poslove načelnika SJB. Svojim angažovanjem uspio je stabilizovati stanje u policiji i koliko toliko vratiti povjerenje građana u policiju. Nakon toga, tačnije 19. 4. 1992. godine, potpisao je rješenje da mene imenuje za načelnika SJB. Dužnost sam preuzeo istog dana.

JEDAN POGLED NA TERORISTIČKE AKCIJE PO GRAČANICI

Moje imenovanje za načelnika SJB, uslijedilo je, dakle, u vrlo složenim bezbjednosnim uslovima. Prije toga, da podsjetim, u gradu, a i u nekim mjesnim zajednicama kao što su Donja Orahovica, Stjepan Polje, došlo je do pravih terorističkih napada (od strane ekstremno orijentisanih lica sa područja Ozrena, koja su već imala određena iskustva sa ratišta iz Hrvatske) i to na pripadnike policije, pokušaj atentata i napad na kuću Tajiba Omerdića u Stjepan Polju, diverzije u centru grada na objekte u vlasništvu građanina albanske nacionalnosti, napad na Radio Gračanicu, pucanje na javnim mjestima iz dugog naoružanja. U izvršenju tih akata prednjačili

su ekstremisti sa planine Ozren, uz napomenu da je za svo to vrijeme bila na snazi zabrana rada ovlaštenih službenih lica na području Ozrena, izdata od strane srpske vlasti na Ozrenu.

Do ovakvog saznanja pripadnici policije došli su nakon pretresa prostorija SDS u gradu, kada su, između ostalog, u metalnoj kasi koju su koristili pripadnici SDS i njihovi simpatizeri, pronašli veću količinu plastičnog eksploziva i to baš onakvog kakav se koristio prilikom izvođenja spomenutih terorističkih napada u gradu.

Pripadnici policije, pa i rezervni sastav policije (njih oko 400) koji je mobilisan polovinom mjeseca septembra 1991. godine, činili su sve kako bi očuvali povoljno stanje javnog reda i mira. MUP je tada slovio kao jedina snaga koja je objektivno imala mogućnost da kroz institucije sistema obezbijedi mir i sigurnost građana, koji su to od regularne policije i očekivali. S obzirom da su neprijatelji Bosne, već tada započeli sa novim oblicima specijalnog rata, izvođeci različite diverzije i na području opštine Gračanica, pripadnici SJB našli su se u vrlo složenoj

situaciji. Pored redovnih poslova na očuvanju stanja javnog reda i mira i borbe protiv raznih oblika kriminala, morali su uporedo raditi i na pripremi i organizovanju otpora nadolazećoj agresiji.

U kontekstu svih tih dešavanja, koja su raspršila nadu i kod onih koji su se potajno nadali da do najgoreg ipak neće doći, treba posmatrati i tiho i skoro neprimjetno iseljavanje građana srpske nacionalnosti, koji su bili objeđeni da je to iseljavanje privremeno i da će se nakon skorog zauzimanja Gračanice nesmetano moći vratiti u svoje stanove. Naravno, nisu bili svjesni da u građanima BiH pa i naše općine pored zabrinutosti postoji i ogromna želja i volja da se odbrani svoj prag, svoj dom, svoja porodica, bez obzira o kakvoj se oružanoj sili tada radilo na suprotnoj strani.

MANEVARSKA JEDINICA MUP-A

Nakon otvorenih napada na policiju, po naredbi CSB Tuzla, a na prijedlog tadašnje općinske vlasti, došlo je i do angažovanja Manevarskog voda policije, sa zadatkom da se suprotstavi sve učestalijem oružanom nasilju, napadima na javne objekte, pripadnike policije i slično... Dizanje Manevarskog voda policije, bilo je od ogromnog značaja za odbranu grada. Ulijevalo je nadu i povjerenje građana u policiju koja je ustala da brani njihovu sigurnost. Kako smo do tada već imali određena saznanja da građani srpske nacionalnosti imaju dugo naoružanje, koje su dobili tajnim kanalima od tadašnje JNA, te da smo vrlo često bili onemogućeni da to i kontrolišemo, tih dana smo izvršili i pretrase nekolicine kuća i objekata u kojima su stanovali građani srpske nacionalnosti, te smo tom prilikom pronašli dugo naoružanje, kao i neka od minskoeksplozivnih sredstava, bombe, bojevu municiju i sl. O tome postoji uredna dokumentacija iz koje su podaci davno objelodanjeni u medijima.

I dok je općinska vlast maksimalno radila na konsolidaciji Štaba TO na teritoriji pod kontrolom zvanične vlasti (konsolidacija opštinskog i rejonskih štabova TO i dr.), Manevarska jedinica MUP-a, imala je prioritetni zadatak da izvrši hitno rapoređivanje u industrijskoj zoni, radi zauzimanja i obezjeđenja vitalnih objekata grada i postepeno uspostavljanje prve odbrambene linije na ulazu u grad. Na tome je jednim dijelom bila angažovanja i jedinica Patriotske lige u Gračanici.

Već tada imali smo neka saznanja da bi Gračanica mogla pasti zauzimanjem zgrade policije od strane srpskih paravojnih jedinica sa Ozrena i to uz pomoć nekoliko tenkova i transportera. Nismo bili u situaciji da provjeravamo osnovanost tih saznanja. Kao odgovor, uslijedilo je zaprečavanje grada i svih prilaza gradu, u čemu je naravno učešće pored drugih organa (Opštinskih štabova TO i CZ) imala i Manevarska jedinica MUP-a.

Prvo svoje vatreno krštenje ova jedinica je imala 19. 5. 1992. godine, u neposrednoj blizini Karanovačkog mosta, kada su lakše i teže povrijeđena tri njena pripadnika. Tih dana izgubili smo i dva rezervna policajca: Ahmetašević Sabriju i Ibrahimović Osmana, koji su ujedno i prve žrtve u redovima SJB Gračanica.

Najznačajnija uloga ovog voda bila je i na izvođenju združene akcije pripadnika vojne policije Štaba teritorijalne odbrane Gračanica i Lovačkog voda, na razoružavanju i stavljanje pod kontrolu legalnih vlasti općine, mjesne zajednice Gornja Lohinja, početkom juna 1992. godine. Akcija je uslijedila kao rezultat nepovoljnih pregovora koji su vođeni između općinske vlasti i građana mjesne zajednice Gornja Lohinja, na okolnosti predaje srpskih ekstremista i predaje vojnog naoružanja koje su posjedovali. Treba napomenuti da je tom prilikom oduzeto preko 160 komada dugog naoružanja, nekoliko ručnih bacača, te velike količine municije i minskoeksplozivnih sredstava.

Nakon tih svojih prvih akcija ova jedinica u nekoliko navrata učestovala i na ratištima drugih opština, prije svega Doboj Istok, Građačac, brdo Vis.

JAVNA BEZBJEDNOST I ZAŠTITA GRAĐANA

Međutim, ovi i slični poslovi kao novi oblik rada i djelovanja jednog dijela raspoloživog ljudstva nisu bili i jedini poslovi koje je u svojoj nadležnosti imala SJB. Uz svakodnevno pružanje pomoći građanima, njihovim noćnim stražama, jedinicama TO Gračanica, morali su se uporedo obavljati i vrlo složeni poslovi javne bezbjednosti. Ovi poslovi nisu smjeli biti nijednog trenutka zanemareni jer su građani bili naoružani, tako da je održavanje javnog reda i mira bilo sve teže održavati pod kontrolom.

Sa izbijanjem krize, odmah su se pojavili neki novi oblici kriminaliteta. Bili su posljedica učestalih saobraćajnih blokada, nagle nestašice deficitarnih proizvoda potrebnih u svakodnevnom životu građana... nestašice goriva... Tako su zabilježena i prva krivična djela nedozvoljene trgovine, ratno profiterstvo, te razni oblici trgovine oružjem, šverca cigaretama, gorivom i sl. Sa izbijanjem ratnih dejstava, ostali su manje-više prisutni svi ti oblici kriminaliteta, neki su čak i pojačani, a pojavili su se i novi, u prvom redu iz oblasti proizvodnje i trgovine narkoticima.

Krajem 1993. godine u nekim dijelovima Bosne i Hercegovine otkrivene su pojave organizovanog kriminala, u prvom redu na području Sarajeva, Zenice i tzv Herceg Bosne. U to su bili uključeni i neki istaknuti funkcioneri i

pripadnici vojske, ličnosti sa posebnim ovlašćenjima, pa čak i neki pripadnici UNPROFOR-a. To je imalo negativne refleksije i na ostala područja Bosne i Hercegovine, pa i na područje Gračanice. Neposredni izvršioci takvih radnji bili su sitni špekulanti, kriminalci itd. Jednostavno, bila su to, što bi se reklo, "dobra vremena za pogana čovjeka". Činili smo maksimalne napore na presijecanju i otkrivanju svega onoga što nije bilo u skladu sa pozitivnim propisima i tu je bilo dobrih rezultata. Ali kao ni ostali, ni mi nismo bili niti kadrovski, ni tehnički opremljeni i dorađli da se uhvatimo u koštac sa tako vrsnim, pa može se reći i školovanim kriminalcima. Jednostavno, mi smo u to vrijeme kaskali za visokim kriminalom jer su se oni brže od nas prilagođavali novonastalim promjenama. Dok smo mi išli pješice, oni su se vozili automobilima, kad mi dođemo do automobila, oni se već voze avionima. Jednostavno, mi

Načelnik SJB Gračanica Faruk Huskanović i oficir bezbjednosti Opština Gračanica Faruk Smajlović

smo bili samo jedna karika u lancu državnih organa, koji se nisu dovoljno prilagodili ratnoj situaciji, što je pogodovalo enormnom porastu kriminala. Na drugoj strani, pod plaštom vojne uniforme, tokom rata krio se veliki broj kriminalno aktivnih lica, koji su kontinuirano vršili krivična djela, uvjereni da ih ova služba u tome ne može spriječiti. U saradnji sa vojnom policijom, morali smo se obračunavati i sa takvim pojedincima. Iznijet ću podatak da smo od početka rata do oktobra 1993. godine radi težih krivičnih djela u istražni zatvor u Tuzli otpremili tridesetak lica iz raznih struktura, da smo kao služba podnijeli u tom periodu oko 600 krivičnih prijava protiv 750 lica, oko 500 prijava po javnom redu i miru, protiv 900 lica zbog prekršaja u saobraćaju itd. I pored toga, nikako nismo mogli biti zadovoljni sa stanjem cjelokupne bezbjednosti na području opštine. Srećom nismo imali masovnih oblika narušavanja javnog reda i mira...

SARADNJA SA OSTALIM SUBJEKTIMA ODBRANE I LOKALNE VLASTI

Mogu reći da smo i u tako teškim uslovima, bez dovoljne opreme i naoružanja uspijevali izaći nakraj sa svim tim pojavama i održati zadovoljavajući nivo sigurnosti civilnog sektora na opštini, prije svega običnih građana i njihove imovine. To svakako ne bi postigli bez maksimalne podrške građana koji su bili opredijeljeni za odbranu grada i države BiH. Imali smo takođe veliku podršku i pomoć privrednika općine Gračanice, kojima i na ovaj način izražavam svoju zahvalnost. Podrška i saradnja sa lokalnim vojno-političkim rukovodstvom na čelu sa predsjednikom opštine Hazimom Vikalom i komandantom Osmanom Puškarom nikada nije dolazila u pitanje. To je bilo od velikog značaja imajući u vidu da nam Centar službi bezbjednosti nije bio u mogućnosti iz objektivnih razloga pružiti svu neophodnu materijalnu pomoć, pa kako smo već tada bili u nekim segmen-

U STANICI JAVNE BEZBJEDNOSTI

Faruk Huskanović - načelnik SJB Gračanica

Specifična situacija, od početka rata naovamo, iznijela je na površinu, pored starih, i neke nove probleme, što je zahtijevalo i nove oblike angažovanja kako bi rad SJB bio zadovoljavajući. Sagledavajući cjelokupnu bezbjednosnu situaciju, novonastale probleme (u vezi sa načinom življenja na ovim prostorima) SJB predviđa da će se problemi sve više širiti, pa ovdje cijene da će biti potrebno, pored interne obuke kadrova, daleko više pažnje posvetiti ovom segmentu odbrane, u smislu školovanja kadrova na višim nivoima od SJB, kako bi se uspješno nosili sa svim oblicima ratnog kriminala.

Izvršavajući redovne policijske poslove (u vrijeme trajanja policijskog sata i sl.) koji su vrlo složeni, SJB se aktivno uključuje i u oružanu borbu u vidu odlaska na ratništa.

Od strane ministra za unutrašnje poslove, šestog aprila ove godine, nagrađeno je nekoliko policajaca među kojima su i komandir Policijske stanice Pašalić Muhamed, te Kopačić Ismet i Kozarić Bahrija-policajci.

Nedostatak MTS-a, opreme i naoružanja, problem je koji se po riječima načelnika SJB nije riješio cijelo ovo vrijeme:

"Od samog početka rata u Sloveniji i Hrvatskoj SJB Gračanica kao i sve ostale stanice u okviru MUP-a, iskazala je potrebu za određenim materijalnotehničkim sredstvima, opremom i naoružanjem, procjenjujući bezbjednosnu situaciju kao nepovoljnu. Međutim, tadašnja rukovodstva MUP-a, vlade i dr., s obzirom na razne opstrukcije srpskih kadrova u gore navedenim, nisu našle za shodno da poboljšaju materijalni status, opremu i naoružanje onima na koje su se jedino mogli osloniti.

Na žalost, pored svih zasluga i učešća MUP-a u ovom ratu, ovo pitanje nije riješeno, nego se čak do te mjere pogoršalo da je praktično nemoguće raditi (nedostatak u oružju, odijelima, obući, voznom parku, specijalnim vozilima, raznim hemijskim sredstvima za upotrebu protiv počinilaca koji učestvuju u masovnom narušavanju reda i mira, pancir košuljama, do najobičnijih potreba kao što su baterijske lampe i sl.).

Ministarstvo za unutrašnje poslove totalno je zanemareno u odnosu na druge segmente odbrane, pa je SJB, zahvaljujući prije svega samoinicijativnosti i pomoći SO-e Gračanica, uspjela da se održi do danas, obavljajući pri tom najsloženije policijske pa i borbene zadatke.

U takvoj situaciji neminovnost je da, za službu opada interes, kako unutarnjih kadrova u užem i širem smislu, tako i spoljnosaradničke mreže bez koje SJB ne može uspješno raditi."

Svjedoci trenutne situacije oko implementacije novog Ustava, CSB, zajedno sa Stanicama javne bezbjednosti se intenzivno priprema za prelazak sa republičkog na kantonalni oblik rada, za kojeg se ovdje smatra da bi, s obzirom na situaciju, trebao biti daleko praktičniji od dosadašnjeg.

Na kraju ovog priloga zanimali smo se i za posao koji izaziva veliku pozornost građana, a to je posao oko izdavanja pasosa, a koji je trenutno u zastoju. Pasosi se ne izdaju ni za najosnovnije potrebe iz razloga što se prelazi sa starog na novi obrazac pasosa koji treba da poprimi obilježja Federacije BiH. Međutim, da kažemo i to da u SJB posjeduju informacije da se na otklanjanju ovog zastoja užurbano radi.

A.S.

Jedan članak iz gračaničkog "Biljega vremena"

tima rada prepočinjeni Armiji R BiH bilo nam je lakše ostvarivati logističku podršku sa nivoa općine Gračanica. Istakao bih i dobru saradnju i sa pravosudnim organima – sa Opštinskim sudom u Gračanici, na čelu sa Ahmedom Hamidovićem, Tužilaštvom i Opštinskim sudom za prekršaje, na čelu sa Husseinom Šerbečićem – koja je, uprkos raznim problemima, bila kontinuirana i na visokom profesionalnom nivou.

Dakle, održan je kontinuitet legalne vlasti koja se uspješno nosila sa svim problemima kako vojne logistike, tako i civilnog života. Ratno predsjedništvo koje je profunkcionisalo 18. 4. 1992. donijelo je i pravovremeno donosilo niz strateških odluka i uredbi kojima se sistemski rješavalo pitanje finansiranja odbrane, pa i SJB Gračanica. Ovome svakako treba dodati i činjenicu da je ubrzo došlo i do formiranja Izvršnog odbora kao ratne vlade opštine, na čelu sa Reufom Sokolovićem, čije aktivnosti su bile od velikog značaja za dalje finansiranje odbrane grada.

Dejtonski mir na području Gračanice dočekan je kao velika nepoznanica i kao veliko razočarenje. Zbog inertnosti na implementaciji mirovnog sporazuma, opet su na površinu isplivali neki stari problemi kao i 1992. godine, pa su tako ponovo počeli nicati kontrolni punktovi na ulazu u grad. Opet je policija radi predostrožnosti i dotadašnjeg iskustava sa komšijama “preko Spreče”, morala preuzeti dio poslova, koji su po mišljenju mirovnih snaga bili u suprotnosti sa zagaran-tovanom slobodom kretanja svih građana na području države. Na njihov zahtjev, tokom 1996. godine, morali smo ukloniti sve svoje kontrolne punktove, što je izazvalo određenu konfuziju u radu policije, ali i nezadovoljstvo kod građana. Civilne vlasti su, srećom, sve više preuzimale inicijativu u rješavanju ovih i sličnih problema, pa je policija mogla polako preći na izvršavanje svojih redovnih poslova i zadataka iz domena službe javne bezbjednosti.

Šta reći na kraju?

I pored tih nekih početnih teškoća sa UN-PROFOR-om, sve nas je, naravno obradovao završetak rata kao i činjenica da je Bosna i Hercegovina sačuvana kao država. Mi smo se radovali što se možemo vratiti svojim redovnim poslovima. Trebalo je odgovoriti izazovima novog vremena. Dobro se sjećam tog našeg početnog optimizma. Polazili smo od toga ako smo u najtežim godinama uspjeli odgovoriti najtežim zadacima i spriječiti devijacije koje su bile takoreći normalne u ratu, onda nismo vidjeli razloge da ne budemo uspješni i u miru koji je došao sa Dejtonom. Šta je bilo kasnije sa tim našim optimizmom nije za ovu priču.

Puno je pojedinaca na važnim vojno-političkim dužnostima, ali i običnih građana koji su nam pomagali i sa kojima su imali izvanrednu saradnju, kao i onih koji su bili u našoj službi – i u uniformama i onih u civilu. Dugujemo neizmjernu zahvalnost svim ratnim policajcima Gračanice, a sa posebnim poštovanjem sjećamo se dvojce poginulih rezervnih policajaca u prvim danima rata – Sabrije Ahmetaševića i Osmana Ibrahimovića, kao i velikog broja teže i lakše ranjenih. Osmara.

Od svojih saradnika, iako ih ima više, spomenut ću samo trojicu, naravno s pravom i na eventualnu grešku, za koje smatram da su svojim radom udarili trajan pečat u historijatu gračaničke ratne policije. Prvi je Muhamed Pašalić, moj najbliži suradnik u ratu, koji je kao Komandir stanice milicije, profesionalac i policajac sa velikim policijskim iskustvom, odlikovan “Srebrenom policijskom značkom za zasluge u pripremi i odbrani grada, neposredno rukovođenje i učešće u svim bitnim akcijama policije i koji je dao veliki svoj doprinos u naporima policije na implementaciji mira i slobodi kretanja nakon rata. Drugi, kojeg takođe s poštovanjem spominjem je Asim Čajić, policajac sa ogromnim iskustvom koje sa sobom donio iz veće sredine s obzirom da je u SJB došao iz Sarajeva, tih, naravan, uvijek raspoložen ali u

sudbonosnim trenucima ovog grada je odigrao značajnu ulogu kao Komandir Manevarskog voda policije, zbog čega je Manevarski vod policije nosilac najvećeg općinskog priznanja. Treći je Boro Stjepanović, zamjenik komandira Manevarskog voda policije,

čije su zasluge u vezi sa rukovođenjem ovim vodom veoma značajne za odbranu grada, njegova energičnost i hrabrost u izvršavanju poslova u ovim sudbonosnim trenucima, ostala je trajno u našem sjećanju.

